

## Durfskapitaal

### Publiciteit

Als geen ander legt ruimtevaartorganisatie NASA haar acties en avonturen gedetailleerd vast en draagt ze de opbrengsten en verdiensten ervan uit. Van het [maanlandingsprogramma](#) toen tot de avonturen van de Marsrover Curiosity nu.

Die zelf gezochte publiciteit genereert een veelvoud aan [aandacht](#), waarmee NASA zich in het openbaar verantwoordt voor de besteding van publieke middelen en zodoende tegelijk draagvlak en draagkracht voor die middelen onderhoudt. Er zijn immers altijd wel krachten die een betere bestemming weten voor de [19 miljard](#) die NASA jaarlijks besteedt: wat kopen we voor die ruimtevaart? (Ter vergelijking: het [Pentagon](#) besteedt per twee weken meer, dan NASA in een jaar...)

### Kruimeldief

Nou, onder meer de snoerloze boormachine en de kruimeldief. En net als [NASA](#) heeft de Europese ruimtevaartorganisatie [ESA](#) een website over spin off's, waarop ze onder meer laat zien hoe ruimtevaarttechnologie heeft geholpen "...to create new businesses and jobs in Europe".

De Nederlandse variant van een ruimtevaartprogramma heet "Deltawerken" en dan in het bijzonder het ontwerp en de realisatie van de Oosterscheldekering. Ook peperduur genoeg om de vraag naar spin off's te

rechtvaardigen: nieuwe (water)bouwtechnieken, methoden en instrumenten om uiteenlopende disciplines te laten samenwerken en meer in het algemeen de opkomst van waterbouw en watermanagement als exportproducten van de “BV Nederland”.

### **Durfskapitaal**

Net als bij de bouw van grote windparken op zee en de aanleg van grootschalige vervoersinfrastructuur treedt de overheid op als investeerder van durfskapitaal, waarbij de afbreukrisico's groot zijn en de kans op een negatief rendement reëel is. Maar de overheid onderscheidt zich op twee manieren van private durfskapitalisten. Die kunnen hun risico's nog proberen af te wentelen, door bijvoorbeeld de balans van een overgenomen bedrijf met schulden te overladen, of een beroep te doen op garantstellingen door de overheid. En de overheid heeft doorgaans wel de lasten, maar plukt amper de vruchten van de innovaties die zij als durfinvesteerder op technisch, organisatorisch, sociaal en cultureel terrein mogelijk heeft gemaakt.

### **Risico's**

In haar studie *The Entrepreneurial State* laat [Mariana Mazzucato](#) zien hoe Apple en de farmaceutische industrie groot zijn geworden mede dankzij technieken die met overheids geld zijn ontwikkeld. Private partijen stappen pas in, aldus Mazzucato, nadat de overheid de investeringen met de hoogste risico's heeft gedaan. Ze wijst erop dat de winsten *privatized* worden en de belastingbetaler de verliezen neemt. (Een mechanisme dat ook door de bankencrisis pijnlijk duidelijk werd en de verontwaardiging

voedt over bedrijven die *footloose* zijn en daardoor amper belasting betalen.)

## **Herwaardering**

Mazzucato waarschuwt voor het frame dat de overheid louter voorwaarden zou moeten scheppen voor de private sector, die per definitie innovatiever zou zijn. Dat jaagt de *best and brightest* naar de private sector en is daardoor een *selffulfilling prophecy*. (En rechtvaardigt bovendien dat de revenuen niet ook deels naar de overheid gaan.)

Mazzucato pleit voor een herwaardering van de rol van de overheid, die “should stay foolish in its pursuit of technological development and social problemsolving” en daar haar organisaties, wet- en regelgeving en belastingen voor zou moeten inzetten. Ze besluit haar boek met een “open call to change the way we talk about the State, its role in the economy, and the images and ideas we use to describe that role.”

OK: wat gebeurt er als we niet alleen de nationale maar ook andere overheden en ambtenaren zien als investeerders en beheerders van durfkapitaal? Daarover een volgende keer meer.